

ΑΘΗΛΑ

ΔΕΚΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΚΔΙΔΕΤΑ ΑΠΟ ΜΙΑ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΝΕΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ:

ΓΙΩΡΓΟΣ Α. ΑΝΔΡΟΥΛΙΔΑΚΙΣ
ΜΙΧΑΗΛΣ Ε. ΠΡΕΒΕΛΑΚΙΣ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΧΤΗΣ:

ΠΑΝΤΕΛΗΣ Γ. ΑΠΟΣΠΕΡΙΤΗΣ

Ἐπιταγὲς κλπ πρὸς τὸν
κ. Γ. Α. Ἀνδρουλιδάκι
Καποδιστρια 36 Ρέθυμνον
Κρήτης.

ΧΡΟΝΟΣ Α΄

ΡΕΘΥΜΝΟ 19 ΤΟΥ ΣΕΤΕΜΠΡΗ 1924

ΑΡΙΘΜΟΣ 19

ΠΑΝΤΕΛΗ ΑΠΟΣΠΕΡΙΤΗ

ΣΑ ΣΒΥΣΣΕΙ Ο ΠΟΝΟΣ

Τοῦ Πόνου τὸ λιγνὸ τὸ ἀγιοκέρι, τ' ἀναμμένο
ἀπ' τῆ φωτιά τῆ μέσα πού στή ψυχὴ φουντώνει,
μυριοπόθητη! νοσταλγικά ὁ δόλιος σὲ προσμένω
νὰ σβύσης το. Δὲ λειών' αὐτὸ, μὰ ἡ ζωὴ μου λειώνει.

Ἡ φίλη ἡ Δημονία δὲν τὸ σβύνει, μηδ' ὁ Χρόνος
ὁ ποιοσβέστης πού τῆ καρδιά κουράζει
Μόνο μὰ μυριοπόθητη! Γιατὶ ὁ Πόνος
στοῦ πέρασμα τ' ἀργὸ τοῦ Χρόνου δὲ μισέβει.

Σ' ἀπαντέχω! νὰν τὸ σβύσης τ' ἀγιοκέρι
πού Πόνου, πού ὡς τώρα—ἄλλη Ἐστιάδα—
ἀναμμένο τὸ κράτησες χωρὶς τῆς σπλάχνιας χέρι

ν' ἀπλώσης στοῦ Πόνου τῆ τωρινὴ λαμπάδα!
Κι' ἀφοῦ τὸν Πόνο πού γὰ μὲ θροφή καὶ παιδομάννα
σβύσης, ἄς ἀκουστῇ τοῦ ταφιασμοῦ μου ἡ καμπάνα.
13—9—1924

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1) Ἐνα Γράμμα 2) Μέσα στὶς Μοῦσες
3) Ἄς κρεθοῦμε 4) Γατοῦλα 5) Ὁ Φυχάρης
κι' ἡ Κρήτη 6) Ὁ Ἀόρατος [Σχεδιαστὴς 7)
Ἔμορφιὰ 8) Ρεθεμιώτικο Δεκαπενθήμερο 9)
Προσκυνητὲς 10) Ἀνεμῶνες 11) Τῆς λέω

ΣΚΕΥΕΣ

ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙΑ

Πρωτοβροχία. Τι γλυκειά πού-
ναι τώρα ή βροχή! Τό νερό! Α-
νασαινεϊς. Ύστερα κείνη ή μυ-
ρουδιά του χωμάτου! Είναι λείει
άνθογεινή, δε βαρύνεται είναι
τόσο νόστιμη. Τά φύλλα ξεπλυ-
μένα απ' τό νερό πρασινίζουν
περσότερο και κάπου κυρινί-
ζουν. Σιμώνει τό φτινόπωρο.
Κάτω στο περβόλι μου ένα με-
γάλο δεντρί με πλατειά και πολύ
πλατειά, σκιστά φύλλα σά χέρι
άνοιχτό, ξεπλυμένο απ' τή βρο-
χή φαντάζει μεσ' στή πρασινιά
τώ φύλλω του. Δες κι' είν' πα-
λάμες άνοιχτές. Μουτζώνουν κά-
ποιο. . . ίσως κι' έμένα. Μή
πως δέν είμαι κι' έγώ ένας άν-
τιπρόσωπος τής ζωής; Και
μουτζώνουν τή ζωή. Τι τά θές;
Είναι για μουτζες.

Πρωτοβροχία. Κάτω απ' τά
παράθυρά μου περνάν οι πρό-
σφυγες· άλλοι τυλιμένοι σιά σά-
λια τους, άλλοι σέ τσουβάλια
άλλοι ξέσκεποι. . . Κι' είναι ά-
ξιολύπητοι· κι' όμως για μουτ-
ρά τους διακρίνεται μια λάμψη,
μιά εύχαριστηση. Είναι ή χαρά
του νερού. Μιά κακή μοίρα
τούς έδιωξε απ' τόν τόκο τους
από τή γή τους. Κι' ένα πολύ
μικρό κομμάτι γή έδωθάν τους
θρέψη. Ας βρέχονται αυτοί.
Θά βραχή κι' ή γή τους. Ώστό-
σο τό πλατύφυλλο δεντρί μου—
ας μή ξέρω και τόνομα του—ας
στελένη μουτζες στή ζωή.

Πρωτοβροχία. Οι καμινάδες
γύρωθε φάνουν ένα λευκό καπνό
που σηκώνεται ένα δυό μέτρα
κι' ύστερα χάνεται. Δε ξέρω
γιατι αυτός ο καπνός μου θυμί-
ζει τό Πόνο. Μή κι' είν' ο Πό-
νος σά καπνός; Όχι και άλλο.
Είναι ή κρυγιά ή άτμοσφαίρα
που πνίγει τόν καπνό στο ψή-
λωμα του. Κι' είν' ή χαρά ο
καπνός, που σηκώνεται όρηγο-
ρος, μοιραία για να συναντήση
τόν Πόνο. . .

Πρωτοβροχία. Τό χόμα σκου-
ραίνει απ' τή βροχή. Ό δρίζον-
τας πέρα λές και του σηκώθη-
κε ένα άνάερο πέπλο και ξεσκάνει.
Τρέχει τό μάτι μακρτά, πολύ
μακρτά. Κι' ή φύση όλο χαίρε-
ται. Νά κι' όλα ο ήλιος? Δε μάς
ξεχνάει. Γελά δλόκληρος. Θυ-
μήθηκα ένα στίχο του Παλαμά
καθώς τόν είδα έτσι να προλά-
λη σά ντροπαλός πίσω απ' τά
σύννεφα:

Κι' ο Απόλλων του Σόμπατο,
Θεός αρχιτεχνίτης
Σάν απ' άράχνες δείχνεται
Θαμπωμένος φεγγίτης.

Προβάλλει άγάλλι' άγάλια όλο-
γέλαστος. Γελοΰμε κι' έμεις· μπο-
ρεί κι' ή ψυχή μέσα να κλάιει,
ώστόσο γελοΰμε για να μή ξε-
σπάσωμε σέ κλάμα. Γιατι κλάμ-
μα είν' ή ζωή μας. Έρχόμαστε
μένα κλάμμα και πρέπει νάναι
για όλη τή ζωή αυτό τό φυσικό
αρχίνημα. Και τότες που δε θά
μπορούμε να κλάιμε άλλοι θά
κλαίν άπάνωθε μας. Έμεις θά
γελοΰμε τότες. Και κείνο τό γε-
λοιο θά ναι τό ποιο φυσικό απ'
όλα τά γέλοια.

19—9—1925

Π. ΠΡΕΒ.

ΠΑΡΑΠΛΕΥΡΑ ΣΤΟ ΒΡΥΣΙΝΑ

ΧΟΡΕΥΟΝΤΑΣ

Κατ' απ' τόν καθαρίο ούρανό
τό φώς του φεγγαριού και των ά-
στρων, κίτταμαι. Τ' άγεράκι φυ-
σώντας δροσερό δροσερό, των θυ-
μαριών του Βρύσινα μου φέρνει
τή μουραδιά. Στ' αδιά μου θουτ-
ζει ακόμα ο ένθουσιαστικός ήχος
της λύρας, και ακόμα βλέπω μπρο-
στά μου να χορεύουν τά κορίτσα,
ανάμεσα με τους λεβέντες του χω-
ριού, στο πέριγαλο τής εκκλησιάς.
Σεμνότη, γάρη, ώμορφιά, ζωή,
λεβεντιά! Ρίγη, ακόμα, ένθουσια-
σμού μου σηκώνουν όλόθες τις
τοίχες τής κεφαλής μου σά θυμά-
μαι κείνο τό χορό! Καμάρι τά Κρη-
τικόπουλα. Χορεύοντας τόν αϊώνιο
Χανιώτη. Με μαντηλάκι συνδέει τή
ντάμα του ο χορευτής λές και φα-
βάται μήν έν' άγγιγμα ξεφτίσει
τό ζηλευτό τής κομέλλας χροΰδι.
Ό ταπεινός—περήφανος χαμηλώ-
νει τά μάτια του, και σάν παιδί
πεταίει. Σέ μια στιγμή λεβεντικής
έξαρσης χτυπάει τό πόδι του, ενώ
όλόγυρα φωνάζουν: «Νά ζήτης,
λεβέντη μου!».

Η σειρά του πεντοζόλη μας.
Ένας κύκλος, πάνω από πενήντα
άντρες και γυναίκες χορεύουν. Τό
χορό σέρνει μια «μεσοκαιριτίσσα» μ'
ακόμη έχοντας άρκετή λεβεντιά πά-
νω της. Η Κρητικιά του παλιού
καιρού χορεύει, κι, όλη τή ζηλευ-
σιν. Κανέναν δε ξέρει να χορεύη
έτσι σήμερα. Καθώς κοιτά με τ'
άριστερό χέρι τόν πλατιό της,
μια στιγμή τόν αφήνει και πιάνει
με τό δεξι. Κι' ενώ οι άλλοι προ-

χωρούν πλάγια, κείνη πηγαίνει πί-
σω χορευοντας. Αφήνει ύστερα τό
δεξι, άπομακρύνεται λίγο και κάνει
μερικές επιτόπιες στροφές. Οι γύρω
δε βαστάνε πιά! Χειροκροτήματα
από παντού ξεσπάνε, κι' ή Κρητι-
κιά παραμερίζοντας αφήνει τά «προ-
τεία» στον πλατιό της γή.

Όποιος ποτέ δέν εδύχισε να δη-
τήν Κρητικιά τή γάρη, τή λεβεντιά
τή σεμνότη, ακόμα όποιος θέλει
βαθειά να τά νοιώση, πρέπει να
δρεθή μπροστά στή σκηνή αυτή.

Καμρωτό ζευγάρι! Αποκμα-
ρόνωντας σε θαρρώ πως βλέπω,
μπροστά μου τους Κρητικούς έκεί-
νους που διάφορα βιβλία γράφουν,
και που οι παπουδες, κεντά στή
πρασιά ενώ τό χιόνι έξω έπεφτε,
μίλησαν, συνοδεύοντας τους με τήν
αφήρητη χρόνων εδουχισμένων...
Νά τά βλέπω αυτά μπροστά μου...
Τή θεία έντύπωση μου έντεινει ή
γερή φωνή ενός τραγουδιστή.

Όμπρός κρατεί βασιλικός
κι' όξ' από πίσω βιάλα,
κι' άν δε μου τό πιστεύετε
ξανοίξετε τσο κιόλας.

Έσείς, π' άπελπισμένοι πιά, τή
νεκρόσημη τής Ήθικής ακολουθία
ψάλλετε, σταματήστε! λιγάκι ανα-
σηκωθείτε και ρίξτε άκίμα ένα βλέμ-
μα βλόγυρα τής Προΰδας, θά δήτε τή
σημαία της να κυματίζει.

Αρπάξτε την, και φέρετέ την
γύρω στον κόσμο. Η δυνατή της
φλόγα, θά τόν κεντήση όλο!
Καρτέ 18 του Σετέμρη 1924

ΠΑΝΟΣ ΗΡΙΔΑΝΟΣ

«Από τους Στοχασμούς του Λα-
σκαράτου»

Ό συγγραφεύς όπου συγγρά-
φει, και δέν δημοσιεύει, είναι
σάν τόν φ'άγγυρο που μαζώ-
νει, και δέν ξοδεύει. Και οι δύο
τούτοι πεθαίνουν χωρίς ήνα χα-
ρούνε τους κόπους τους.

Όταν ένας πολιτικός χάρτης
αρχίζει να γένεται μπόδιο στήν
εθιμερία τής κοινωνίας, ο χάρ-
της εκείνος δέν πρέπει πλέον να
έχη άλλην αξίαν, παρά εκείνην
όπου ήθελε δώσει ο μπακάλης
για να νάν τόν πάρη.

Έθνος μου είναι ή τάξη εκεί-
νη των ανθρώπων οι όποιοι
αισθάνονται σάν έμε, φρουούν
σάν έμε, και διάγουνε σάν έμε.
Και πατρίδα μου είναι ο τόπος
εκείνος όπου οι τοιοῦτοι άνθρω-
ποι έχτιμούνται.

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

«Είλη» Ἀθηνᾶ

Με μεγάλη μου χαρά παρακολούθησα τὸς ἀγῶνες σας καὶ λυπήθηκα, πού σε πίκρανε κάποια ἀντίδραση, ἀπὸ κείπου ἴσως δὲν τὴν περιμένας. Αὐτόκλητος σύμβουλος κ' ἐγώ—μὰ δωρεάν—ἀφισῶ με νὰ σοῦ πῶ τὴ γνώμη μου. Τὸ μόνο θάρρος μου πὸς θαρσίση φιλολογικὴ κίνησις στὸ Ρέθεμνος, πούταν μιὰ φορὰ ἡ χώρα τῶν γραμμάτων, εἰστε σεῖς. Γι' αὐτὸ μὴ στενοχωράστε, ὅποιος κ' ἂν σὰς ἀποδοκιμάξῃ ἀπὸ μᾶς· τοὺς πηλὴρὺς ἐμπρὸς στὴ δουλειὰ σας. Ἡ φιλολογία ἔχει μέσθ' τῆς μεγάλου χώρου γιὰ ὅλα τὰ εἶδη τοῦ λόγου καὶ γιὰ κάθε ἔπος. Τιμὰ ἴσα τὲς βωμολοχίαι τοῦ Ἀριστοφάνη (πὸν σήμερον δὲν εἶναι κατάλληλαι γιὰ κορίτσια) καὶ τοὺς ἕμνος τοῦ Πινδαρου καὶ τὰ εἰδύλλια τοῦ Θεοκρίτου τοῦ Θεουκιδίδου τὲς δημηγορίαι. Μόνον ὁ σκοπὸς πρέπει νὰ μὲνῃ ὑψηλὸς καὶ νᾶναι ἡ καλλιέργειαι τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ φιλολογίας τοῦτο καὶ πετυχαίνεται μὲ πολλοὺς κόπους καὶ μακρὰς μελέτας. Στάδιο γιὰ νὰ κοπιᾶσθε καὶ μελετῆσθε, σὰς δίνει σήμερον ὁ μέγας πλοῦτος τῆς λαϊκῆς Κοιτικῆς ζωῆς.

Τώρα μάλιστα πού τέθηκε ἐπὶ κεφαλῆς τῆς μελέτης αὐτῆς ὁ μέγας καὶ σεβαστὸς μας δάσκαλος Γ. Χατζιδάκις, μπορεῖ ἡ Ἀθηνᾶ νὰ τεθῇ στὴν ὑψηλοτάτην τοῦ μεγάλου αὐτοῦ σκοποῦ καὶ νὰ δώσῃ τὴν συμβολὴν στὴν ὑπόθεσιν αὐτῇ, πού νὰ φέρῃ ἀληθινὸ θρίαμβον στοὺς συντάκτες τῆς ἔλλους. Γι' αὐτὸ στόνομα αὐτῆς τῆς ὑψηλῆς ὑπόθεσιν καλῶ τοὺς συνεργάτες τῆς Ἀθηνᾶς νὰ ἀρχίσουν μαζεύοντας λαϊκὰ παραμύθια γρίφους παροιμίας συνήθια ἀνεκδοτὰ καὶ τ. λ. π. καὶ νὰ τὰ δημοσιεύουν μὲ τὲς ὑπογραφὰς τους καὶ τὸ χωρὶν πού λέγονται τέθλια. Ὑπόσχομαι κ' ἐγὼ νὰ δίδω κάποτε βοήθειαι. Γ. ΔΑΦΕΡΜΟΣ

ΔΗΓΗΜΑ

ΜΕΣΑ
ΣΤΙΣ ΜΟΥΣΕΣ

Μοῦσα ζωντανὴ ἴσια ἀπαρτιγμένη ὅσο ἡ ἀὐλή ἢ φανταστικὴ. Τοῦ Οὐγκὰ ἀδέλα, τοῦ Δάντε Βεατρίκη, Δαῦρα τοῦ Πετράρα, τοῦ Δαμαρτίνου Ἐλβίρα, θὲς Μαίρη τοῦ Βύρωνα. Ὅ,τι θὲς. Ζωὴ στὸ Γιώργη ἢ Νίτσα. Προμηθέας πούφερε τὴ φωτιὰ στὰ

σιτήδια του, τὸ πάντεχνο φέγγος. Ζοῦσε μονάχος του μὲ τοὺς σίχους καὶ τὰ χαρτιά. Ζοῦσε καὶ μὲ τὴ ζωγραφικὴ του, τὰ τινίλι. Καὶ μὲ τὰ δύο τὴν ὕμνησε τὴ Νίτσα. Πανώμορφη αὐτὴ ἱκανὴ νὰ ἐμπνέσῃ τὸ ποιητὴ νὰ ξελογιάσῃ τὸ ζωγράφου. Πῶς τὴν ἀγάπησε ἄς δοῦ με. Πῶς τὴ πῆρε κατοπινὰ ἄς τὸ δοῦμε κ' αὐτό.

* *

Τὴν εἶχε συναντήσῃ πρῶτα στὸ θέατρο. Γιὰ νὰ ποῦμε καλύτερα πάνω στὸ πάλκο. Θυμῶταν: ἦταν μιὰ νυχτιὰ καλοκαιριάτικη τότες. Εἶχε πάει στὸ θέατρο, τὸ περισσότερο γιὰ νὰ ξεσκοπιστῇ ἀπ' τὴ δουλειὰ τῆς μέρας παρὰ γιὰ νὰ νοιώσῃ κάτι ξεχωριστὸ ἀπ' τὴ Τέχνη. Θᾶταν δὴ καὶ μιὰ παράστασις μιᾶς χορευτικῆς. Βαρσιάρης τὸ λοιπὸ ὁ Γιώργη; πῆγινε στὸ θέατρο. Μπήκε στὴ πολυφωτισμένη αἴθουσα κίθισε ἀφηρημένως σ' ἓνα κἀθισμα, ἀνοιξε τὴν ἐφημερίδα του ὥσπου νὰ σηκωθῇ ἡ αὐλαία. Μιὰ στιγμὴ κατάλαβε πῶς εἶχε ἀρχίσει ἡ παράστασις. Σὰ στενοχωρημένους ἔτριψε τὰ μάτια μὲ φανερὴ λύπη πῶς θ' ἄφινε τὸ διάβασμα. Ἦταν κ' ὄλας τόσο ἐνδιαφέρον — «αἰσθητικὲς πενήτες» γραφόντουσαν—καὶ πραγματευόνταν γιὰ τὸ ποζάρισμα, τὸ μοντέλλο τοῦ γλύφου καὶ τοῦ ζωγράφου. Σήκωσε τὰ μάτια καὶ...—ὦ τί εὐτυχία!—μὲτῃν ἀφηρημάδα του εἶχε κάτσει μπροστὰ σὲ μιὰ κολόνα τῆς δεξιᾶς γαλαρίας. «Μπορῶ, σκέφτηκα, νὰ ξακλουθῆξω τὸ διάβασμα, δὲ μὲ βλέπει δὴ καὶ κανεὶς. Στὴ δευτέρη πράξῃ βλέπομε καὶ τὴ χορευτρία». Βλέπετε ἀνδρέξος πάντα ὁ Γιώργη; τοῦλειπε δὰ τὸ φαῖ. Καὶ τί φαῖ; Τὸ πνευματικὸ, τὸ μοντέλλο! ἔλειπε τοῦ ζωγράφου τὸ μοντέλλο, τοῦλειπε ἢ ζωῆ. Καὶ νὰ ἢ αἰτία τῆς ἀνορεξίας του.

Κάτι ἐνθουσιώδη χειροκροτήματα, ὄχι πειὰ συνειδημένα, μὰ γκαρδικὰ ψυχόρμητα χτυπήσαν τ' αὐτιὰ τοῦ ζωγράφου. Ἐκλεισε τὴν ἐφημερίδα. Τράβηξε λίγο τὴ καρδέλα, τέντωσε τὸ λαιμὸ—περιεργος τώρα—νὰ δῇ τὴ χορευτρία. Αὐσυχία! του. Ἡ αὐλαία εἶχε πέσει. Καλοκἀθισε, ἔτσι πού νὰ βλέπῃ καὶ περιμένε τὴ δευτέρη τὴ πράξῃ. Μιὰ πελώρια φανταχτερὴ πεταλοῦδα παρουσιάστηκε κ' ἀρχίξε τὸ τραλλὸ χορὸ τῆς, τόσο τεχνικὰ, τόσο ἀνάερα καὶ μὲ κείνες τίς ἄσπρες τίς τοῦλινες τίς φτερούγες πού

φαινόταν γιὰ μιὰ στιγμὴ πῶς πῆγινε νὰ πετάξῃ, νὰ ξεαῦλωθῇ. Τρικυμιὰ στὸ νοῦ τοῦ Γιώργη. Θύμαζε ὁ ποιητῆς, πεθύμασε ὁ ζωγράφος· τὸ μοντέλλο! Νὰ τί σκέφτηκε ἀμέσως ὁ Γιώργη; τί γραμμὲς, τί κορμί! Ἐσχάστηκε σὰ σὲ ὀπτασία. Ἐβλεπε, ἔβλεπε, ρουφοῦσε καλύτερα. Χειροκροτήματα τὸν διακόψαν πάλι ἀπ' τὴ ξέμβη του. Σὰ τραλλὸς πειὰ ἀρχίξε νὰ πιζίζῃ. Κι' ὄχι συνειδημένα, τυπικὰ, παρὰ μὲ ζέση, μ' ὀρμὴ φάναζε. Φοβῶταν λὲς νὰ μὴ χάσῃ τὴ λευκὴ ὀπτασία. «Τὸ μοντέλλο προπαντὸς πρέπει νὰ αἰσθάνεται, νὰ νοιώθῃ καὶ νὰ βοηθῇ τὸν καλλιτέχνη. Νὰ παθαίνεται, γιὰ τὸ ἔργο». Τὰ θυμῶταν αὐτὰ ὄντας πρὸ λίγου μελαγχολικὸς τὰ διαβάξε στὴν Αἰσθητικὴ καὶ τοῦ φαινόταν πῶς τάχε βρῆ. Τὸ πάθος... Ὡ πόσο εἶχε ἡ ἀχνόλευκη ἢ πεταλοῦδα!

* *

Ξελογιασμένος ὁ Γιώργης ἐφυγε ἀπ' τὸ θέατρο. Μὰ πάντα ὄχι τόσο κούτις πού γιὰ ν' ἀρχίσῃ ψευσοκνηλώσεις καὶ κομπλιμὰν μὲ ἀνθοδόξους καὶ παινέματα. Ζωγράφος καὶ ποιητῆς, ἀντρας ὡστόσο ὁ Γιώργης. Περιττὸ νὰ ποῦμε πῶς δὲ κοιμήθηκε καθόλου. Τᾶλλο τὸ πρῶτ' ἴσια στὸ θέατρο ὁ Γιώργης. Βρῆκε τὴ Νίτσα. Γνωριστῆκαν. Σὰ νὰ δειλοῦσε διως νὰ τῆς τὸ προτείνει. Μιὰ στιγμὴ τ' ἀποφάσισε. «Ἐρχεστε νὰ μοῦ πιζίζετε κάθε μέρα δύο ὄρες θὰ μοῦ δώσετε ἓνα βοηθητικὸ χέρι, εἶμαι δὰ καὶ πρωτάρης» Τόλμησε καὶ τόπε. Φανερὴ μετριοφροσύνη διως. Πρωτάρης ὁ Γιώργης! Καὶ τὸ πέτυχε. Καὶ νὰ πῶς δεθῆκαν οἱ δύο τους. Τῆς ἔγραψε τραγούδια τὴν αἰώνισε πάνω στὸ πανί, πάνω στὸ γύψο, σὲ λίγο θὰν τὴν σκάλιζε στὸ μάρμαρο. Πόσο εὐτυχισμένα, ἀλήθεια, περνοῦσαν. Πίσω ἀπ' τ' ἀργαστήρι, ἓνα μπαξεδάκι μ' ἓνα συντριβάνι στὴ μέση. Εὐκολονόητο δὰ πῶς τῆς περιποιηθῆ τὸ περβολάκι ὁ Γιώργης. Ὅλη του ἡ αἰσθητικότητι, ἡ ὠραιότητι εἶχε ξεδηλωθῇ στὸ περβολί του, στὸ πανώμορφο συντριβάνι πού τριγυρίζονταν ἀπὸ κάτι μικρὰ ἀγαλματοῦδια μικροῦς Σατύρους, Μοῦσες Νύμφες. Πέρα—πέρα μιὰ Καρυάτιδα ὀρθόστηκε. Ὅλ' αὐτὰ ξεχύναν μιὰ μυστικοπάθεια πού οἱ δύο τους τὴν αἰστανόντουσαν καὶ δὲ μέναν ἀσυγκίνητοι. Τὸ πεθυμοῦσαν μὰ-

λιστα αυτό το αίσθημα. Ἡ καλλιτεχνική ψυχή τοῦ Γιώργη σκιρτοῦσε τότες. Καί σκιρτοῦσε κάπως παράξενα. Κύριτα γιὰ πολὺ ἐν Νίτσα, τὴ φανταζόνταν λαξευμένη πάνω στὸ σιλιπνὸ μάρμαρο καὶ μεθοῦσε. Ἀναταράζονταν ὁ ποιητής, πλημμυροῦσε ἀπὸ στίχους ὁ ζωγράφος μεθοῦσε.

Καὶ τὸ μπαξεδάκι πάντα πεθυμητὸ πόσο γρήγορα κυλοῦσαν οἱ ὄρες κοντὰ στὸ συντριβάνι ἀκούοντας τὸ πελάδημα τοῦ νεροῦ ποὺ κυλοῦσε τόσο φλύαρο—ποταμὸς ἐξωτόλογα—λὲς ἠθελε νὰ χαδέψη τὰ γυμνὰ πόδια τῷ Σατύρῳ, τὴν ἀτέλειωτη ἀκόμα Καρυάτιδα...

* * *
Ἦταν νύχτα. Μιὰ νύχτα χλιαρὴ, καλοκαιριάτικη. Πίνω τ' ἀστέρια σκορπισμένα στὸ σταχτογάλαξο θόλος ἀνάξαν. Ἡ «Μεγάλη Ἀρχὴ» καὶ γύρωθε τὰ μεγάλα της τ' ἀστέρια ξεχύναν ἓνα φέγγος ποὺ ἰδνιωθε νὰ σοῦ περῶ ὡς μέσα τῆ ψυχῆ. Πέρα—πέρα οἱ γλυκεῖες ἐφτά παρθένες τῆς Πούλιας λὲς καὶ δακρῦζαν. Πεῖθ' πέρα ἡ κόμη τῆς νεκρῆς βασίλισσας, τῆς Βερενίκης διάφανη λὲς κυματίζονταν στὸ ἄπειρο.

Ὅλα τ' ἀστέρια ἦσαν ξαπλωτὰ καὶ πάνω σὰ ν' ἀγωνιζόταν ποῖδ' ν' ἀφίση περισσότερες φεγγοβολιές ἀνάμεσα τους τὸ γαλαχτερὸ ποτάμι, ὁ Γαλαξίας, κυματισμὸς κύλας. Ἐνας φόβος διαπερνοῦσε τὸ καθένα. Θυμίζαν τ' ἀστέρια καὶ κόσμους ἀλαργινούς, μιὰ ὑπερκόσμια ζωή...

Κάτω στὸ συντριβάν' ὁ Γιώργης κι' ἡ Νίτσα. Δογιῶ—λογιῶ αἰσθήματα περνοῦσαν ἀπ' τὲς ψυχῆς τους ποὺ ἦσαν ἔτοιμα νὰ ξεσπάσουν στὴν ἀσυγκράτητη ἐξωτερικευσὴ τους. Τὸ νερὸ πᾶσω σ' αὐλάκι, κυλοῦσε γόορα καὶ σὲ κάθε στροφῆ τοῦ αὐλακιοῦ κοντοστεκόταν γιὰ νὰ θαμμάση, λὲς, τὸ ὄμορφο ζευγὰρι. Τὰ χορταράκια πάνω ἀπ' τὸ τρέξιμό του γέροντας λὲς καὶ τοῦ γνέφαν.

Κι' ὄλ' ἀπὸ τὰ αἰστανόνταν ὁ Γιώργης κι' ἡ Νίτσα. Τὰ αἰστανόνταν ἔτσι ποὺ τοὺς γέμιζε τὸ στόμα ἀπὸ λόγια, λόγια, λόγια ποὺ δὲ τολμοῦσαν νὰ βροῦν.

Μιὰ στιγμή, σὺν ἀπὸ ἐνστικτο, κυταχτήκαν στὰ μάτια. Φλύαρα αὐτὰ μιλῆσαν τ' ἀνείπωτα. Ἐγγυρε αὐτὴ τὸ κεφάλικι στὴν ἀγκάλη του, κι' ὁ Γιώργης ὑπακούσεν σὲ μιὰ φωνὴ ἀψηλάθε τῆς φίλης

σε τὰ μεταξένια τὰ μαλλιά. Οἱ μούσες πέραθε σκύψαν σὰ νὰ βλογοῦσαν τὴν ἔνωση τῶ ψυχῶ τους...

6—9—1924

ΠΑΝΤΕΛΗΣ Γ. ΑΠΟΣΠΕΡΙΤΗΣ

Ἡ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΑΣ ΑΣ ΚΡΙΝΗ

Οἱ ἀναγνώστες μας ἄς μᾶς συχωρέσουν ἓνα παράπτωμα. Νὰ παρασιτρατήσωμε σήμερα λίγο ἀπ' τὸ φιλολογικὸ μας δρόμο, καὶ νὰ δώσουμε μιὰ τελειωτικὴ ἀπάντηση στὸν ἄνθρωπο τὸν «γρηάσαντα ἐν φιλολογία». Δύστυχα, μᾶς ἀναγκάζει.

Ὁ ἄνθρωπος τῆς κακῆς Μοίρας θέλοντας νὰ πραγματοποιήσῃ μιὰ του ἐπιθυμία, νὰ δημιουργήσῃ, δηλαδή, θόρονβο γύρω του, ἀδιάφορο καλὸ, ἢ κακὸ, ἐπιχρησίσθησε τὰ μυθραλιοβόλα του, καὶ τὰ γύρισε κατὰ τῆς «Ἀθηνᾶς». Θὰ γρεμίσω τὰ φιλολογικὰ φρούρια τῆς «Ἀθηνᾶς» σήμεριθε «καθ' ἑαυτὸν», καὶ θὰ δοξαστῶ. Καὶ ἀνοίξε φιλολογικὴ, στὴν ἀρχὴ, συζήτηση, χωρὶς ὅμως νὰ φεύγῃ κι' ἀπὸ τὸ νοῦ του ὁ ἀντικειμενικὸς του σκοπὸς: Νὰ κινήσῃ τὴν «Ἀθηνᾶ» κουρελιάζοντάς τινε στὰ μάγια τῆς Κοινωνίας.

Ἔτσι, ἐνῶ ἓνα πρωτὸ μαζὺ μὲ τὴν ἔκδοσιν τῆς «Δημοκρατίας», περιμέναμε καὶ τὴ φιλολογικὴ του ἀπάντησιν ὁ κ. Ν. Ἀνδρουλιδάκης σὲ τὸ διὰ τῆς μετ' ὕβρεολόγιο τέτοιο ποῦ μόνον κείνος θὰ μπορούσε νὰ ξεστομίσει.

Ἐπειδὴ, ὁ κύκλος ἦς «Ἀθηνᾶς» δὲν ἐσυνήθισε ἀπ' ἀνατροφῆς, κι' οὔτε ξερεινάβριζει δὲν ἀντιποδῶσιν βρισιές. Ἄλλως τε τὴ ἀπάντησιν θὰ μπορούσε νὰ δώσῃ κανεὶς σὲ μιὰ προφορικὴ πρῶτάκουσιν γιὰ ἓνα «δικηγόρο» βρισιὰ; Καὶ εἶναι γεγονὸς, ποῦ θὰ μπορούσε καὶ

δικαστικῶς ν' ἀποδειχθῆ πῶς ὁ κ. Νίκος Ἀνδρουλιδάκης, δικηγόρος, Διτῆς τῆς «Δημοκρατίας» συγγραφέας; πνευματικὰ μερφωμένος καὶ «πνευματικὸς πατήρ τῆς Ἀθηνᾶς»—ὅπως πολλὸ κανὰ τὸν θέλει ὁ Σεβ. Γυμνασιάρχης—ἐξεστόμισε βρισιὰ προφορικὴ κατὰ τῆς «Ἀθηνᾶς» πρῶτάκουσιν.

Ἡ τελευταία λέξι ποὺ ἔχομε νὰ σᾶς ποῦμε κ. Ν. Ἀνδρουλιδάκι εἶν' ἐστὶν. Εἰσθε ἄνθρωπος κακῆς πίστεως γιὰ τὴ φιλολογικὴ συζήτηση π' ἀνοίξατε στὴν ἀρχὴ τὴ μεταβάλατε σὲ «ὑβρεολογικὴ». Ἐσεῖς δὲν ξέρομε, δὲ μπορούμε, νὰ σᾶς βροῖσωμε.

Προσποιήσατε τὸν Τσένσορα τῆς Ἑθνεῆς, ἐνῶ διαλαλεῖτε πῶς βλέπετε τὰ ὀστέαδεις κνήμας τῆς Φιφῆς Μοιρολάτρη, μέχρι διασταυρώσεως κ. λ. π.

Ἴι νὰ σᾶς ποῦμε;

Διακόπτωμε καθε συζήτησιν μαζὺ σας, γιὰ τὸ ὅπως, καὶ πῶς πάνω σᾶς εἶπαμε, εἴσατε ἀναξιόπιστος.

Μαζὺ μὲ τὴ «Δημοκρατία» σας σᾶς παραδίδωμε στὴν Κοινωνία νὰ σᾶς κρίνῃ.

Ἀπὸ τὸν κ. Γυμνασιάρχην, ἀφοῦ τόσο ἄπρεπα τοῦ μιλῆσατε λάβατε τὸ πρῶτο κόλαφο. Ἀλλὰ γιὰ τὸ κ. Ἀνδρουλιδάκη, δὲν ἐδημοσιεύσατε ὀλόκληρον τὴν ἐπιστολήν του; Ἐχομεν ἢ δὲν ἔχομεν τὸ δικαίωμα καὶ ἐκ τούτου νὰ σᾶς ποῦμε πῶς εἴσατε ἀναξιόπιστος;

Γ. Α. ΑΝΔΡΟΥΛΙΔΑΚΙΣ
Διτῆς

Στοὺς ἀδελφοὺς Τσερβάκη τὰ εἶδη φιλικῶν.

Στοὺς Περάκη βοίσκουνται βαφτιστικὰ γιὰ προμήθεια μὲ τιμὲς εὐκαιρίας.

Φιγουρίνια Παριζιάνικα τῆς νέας σαιζόν καὶ ἀρώματα κάθε εἴδους ἔφερε ὁ Γεωργεσάκης

Ὁ Ἀγαθὸς ὁ ἔαφτης μὲ τὴ τελευταία μόδα—τρέξατε!

Η ΓΑΤΟΥΛΑ

ΜΕΑΤΦΡΑΣΗ ΠΑΝΤΕΛΗ Γ. ΑΠΟΣΠΕΡΙΤΗ

Τὰ λόγια καὶ τὰ κοττήγματα τοῦ Μίγχο τὴν ἐπρόξην μὲν στιγμὴν δὲν εἶχε νοιώσει. Κεῖ ὁμοῦς ἀίστανότατα στ' ἐπόδιον τῆς κροδιάς τῆς μὲν ἀόραστη ἀνησυχία, σκεδὸν θυμὸν γὰρ αὐτὸ τὸ κικὸ ὑποκαείμενον μὲ τ' ἄσπρα δόντια καὶ τὰ πικρὰ τὰ χέλια.

Σταμάτησε κάτω ἀπ' τὰ τελευταῖα πεδὰκ φώνηξε τὴ σκύλλα τῆς καὶ χάρειψε τὴ τριχιὰ τῆς τὴν ἀδρῆ ὕπερα, ὅταν τρεκώθηκε εἶχε ξαναγίνει ψυρῆ, γαλήνιαι καὶ τρυγουδοῦσαι.

Μὰ, ἓνα ἀγροσυκίτικο δελφίνον, γύρισε στὸ βάθος τῶ πευκῶνε μ' ἓνα κοπιῶδες δελφίνου.

Ἦταν στρωγγυλὴν πίνω σ' ἓνα κοπιῶδες δέντρον· τὰ δελφάρια τῆς ἦταν θαρετὰ ἀπὸ τὸν ὕπνον, τὰ μάτια τῆς γιομάτα ἀπὸ ἀνακατεμένες λάμψες. Τὰ ζῶα περνοῦσαν γύρω θεθίζοντες τὴς χοχλιδάτες τοὺς τῆς κεφαλῆς στὸ χόρτον ποὺ σάλευε ἀπὸ τὰ ἐντομα, καὶ δυὸ ἀπ' αὐτὰ εἶχαν κουρνιάσει πίνω σὲ μὲν μυρτιά· ὁ ἀνεμὸς φυσοῦσε κάτω ἀπ' τὴς πράσινες ἀψίδες, μουρμουριστὰ καὶ μακρὰ ἐκτεινόταν ἢ καυτὴ ἀμμουδιά κε' ἢ γαλάζια γραμμὴ τῆς θάλασσης τῆς σκεπασμένης μὲ παντὶ.

Ὁ Μίγχο φάνηκε μέσα στοὺς κολλητοὺς κορμούς καὶ σίμωτε λέγο—λέγο, κοκτώνας τὴν ἀναπνοή του καὶ σίμωτε καὶ σίμωσε.. Ἡ μάγισσα τοῦ ἦταν κεῖ, νυκτωμένη, ὀρθή, ἀκκουμπισμένη σ' ἓνα ξερακμένο κοπιῶ.

—Τώρα!

Ἀνατινάχτηκε, γύρισε κε' ἀνοιξε τὰ δυὸ τῆς στρωγγυλὰ μάτια γιομάτα ἐκπληξῆ.

Τώρα, ξανάπε ὁ Μίγχο ὅλος τρέμοντας.

—Τὶ θέλεις;

—Θέλω νὰ σοῦ πῶ πῶς, τὴ νύχτα, θλέπω πάντα τὰ μάτια σου καὶ πῶς δὲ μπορῶ νὰ κοιμηθῶ.

Τότες ἔπωσε κιντλάβει: Ἡ Τώρα χαμήλωσε τὸ κεφάλι, σὰ ν' ἄκουε ἢ νὰ ζήτηγε κάτι στὴ θύμησὴ τῆς: εἶχε κάποτες ἀκούσει αὐτὰ τὰ λόγια, κε' ἦταν ἢ ἔδρα ἢ φωνὴ δὲν θυμῶταν περὶ ποῦ, μὰ τάχα ἀκούσει. Σήκωσε τὸ κεφάλι: ὁ ναύτης ἦταν μπροστὰ τῆς, σὰ μαγεμένος, μὲ τὸ πρόσωπο ξαναμμένο, μὲ τὰ χέλια συσπασμένα, νηὸς καὶ γερός· ὁ ἀνεμὸς ἔφερε τὴς μυρσιμένες πνοὴς τῶν ἄγριων χόρτων, καὶ μέσα ἀπ' τοὺς κορμούς τοὺς στρωμένους τῶ πευκῶνε, τ' Ἀδριατικὸ δὲν ἦταν παρὰ ἓνα σπιθόσημα.

—Εἰ! Μίγχο!... ἀγροικήστηκε μὲ ἀκλήρῃ φωνὴ μακροῦθε.

Σκίρτησε, ἀπαξε τὸ χέρι τῆς Τώρας, τόσφιξε μ' ὅλη του τὴ δύναμη, ὕπερα ἄρχισε νὰ τρέχῃ πίνω στὴν ἄμμο σὰ τρελλός, τραβῶντας γὰρ τὴ παρόντζα ποῦ τὸν περιέμενε στὸ νερὸ, ἀλαφροκούνητη.

—Μίγχο! μουρμουρίσει ἢ Γατούλα μ' ἓνα κιντλάβει τῶνος, προσηλώνοντας τὰ χροιαδερτὰ τὰ μάτια τῆς στὸ λακτωκὸ πικρὸ ποῦ κλάγγανε ὀργήγγορα.

Ἄρχισε νὰ γελᾷ σὰ πικρὸ τὸ γροισμὸ τρυγουδοῦσαι ἓνα τρυγουδοῦ εὐτομο στὸ βῆμα τῆς ταραντέλλας, δειώχοντας μπροστὰ τῆς μὲ τὸ μακρὸ τὸ κιλίμι τῆς τοὺς χροιαπένους δελφίνους, ἐνῶ ὁ ἥλιος βουτοῦσε μακτώνοντας πίσω τὸ Μοντεκόρνο, στὴ μέση τῶν νεφίλων τῶν διαρμένων ἀπ' τὸ βῆμα χτύπημα τοῦ νοτιοδυτικῶ.

Μὰ μ' αὐτὸ τὸν ἀνεμὸ ἢ φοροτοῦνα ἦθε τὴ νύχτα, κε' ἢ θάλασσα ἀνέβαινε ὡς τὰ σπῆθια, μὲ οὐραλλήματα ποῦ κίνων ν' ἔνα τριχιὰζῃ κινεῖς. Ὅλοι οἱ κικόμοιροι οἱ ἀνθρώποι τῆς ἀμμουδιάς μένων κλεισμένοι, ἀκούοντας τὸ βουτὸ καὶ παρακκλῶντας γὰρ τοὺς ψαράδες τὴ Παναγιὰ.

Μόνῃ ἢ Γατούλα πλανῶτανε στὴ σκοτεινὰ σὴν ἀγρία, μὲ τὸ κεφάλι χαμηλὰ, ψάχνοντας τὴ πλημμύρα μὲ τὰ στρωγγυλὰ τὰ μάτια τῆς γιομάτα ἀγωνία, τεντώνοντας τ' αὐτὴ γὰρ ν' ἀκούσῃ ἢν μερικὴς φωνὴς ἀθρώπων ἐρχόντουσαν ὡς αὐτῆνε.

—Γίποτε. Στὴ ταραχὴ τῶν μανιασμένων στοιχείων, δὲν ἄκουε κινεῖς παρὰ τὰ θαρὰν γαυγίσματα τῆς Γκουέπ, χαμένης κεῖ κάτω πολὺ μακρὰ, ὁ Θεὸς ξέρει ποῦ!

Καὶ σίμωτε καὶ σίμωτε στὴ θάλασσα, στριβωμένη ἀπὸ τὴς ἀστραπῆς ποῦ φανερῶνταν μὲ ἔχτατη νεροῦ ἐνκατωμένου, ἓνα κοπιῶδες τῆς ἀμμουδιάς ὀλέρημο. Σίμωτε πολὺ κοντὰ: ἓνα κῶμα τὴν ἀπαξε καὶ τὴν ἀναποδογύρισε ἓνα ἄλλο πέρισε ἀπὸ πίνω τῆς κίνοντας νὰ περὶση στὴς φλέβες τῆς ἓνα θανάσιμο κρούσ, ἐνῶ, ἀγροικὴν ἀπὸ τὸ ἐνταχτο τῆς ἀποσυντήρησῆς, κουλουριδιαζόταν ἢπελπισμένα σὰ δελφίνον ξεπεσμένο στὴν ἄμμο, πλεῶντας μὲ τὸ νερὸ ποῦ τὴ κρηγουῦσε, τῆς γιόμιζε μὲ πικρὰ τὸ στόμα τὸ ἀνοιχτὸ ἀπ' τὰ οὐραλλήματα, χτυπώντας τὴν ἄμμο ποῦ ὑποχωροῦσε κάτωθε τῆς, μὲ κάθε μὲν ἀπ' τῆς προσπίθεται τῆς.

Στὸ τέλος, μπόρεσε ν' ἀνασηκώθῃ στὰ γόνατα πίνω, νὰ σωθῇ μὲ τὰ τέσσαρα νὰ γλυτώσῃ ἀπ' τὸ θυμὸ τῆς τρυκουμιάς καὶ γύρισε στὸ καλύβι τῆς, μουσκεμένη, παγωμένη, μὲ τὰ δόντια σφιγμένα, τρελλὴ ἀπ' τὸ φόβο.

Τὸ πρωτὸ, τ' Ἀδριατικὸ ἦταν γαλήνιο, γοιχιστὸ σὰ νέφτι, χωρὶς ἓνα πανί, θυμῶ, σκληρὸ, ἢνατριχιστικὸ. Ἡ Γατούλα νόμιζε πῶς θαίνει ἀπ' τῆς ἀγωνίες ἐνῶς ἐφίαλη δοκίμασε ἓνα αἰσθημα κινηθῆριον μοναξιάς, ἀνησυχίας, ἓνα φόβο ἀπ' τὴ σκιά... Ἦστερα, στὰ μεγάλα τὰ κίτρινα τὰ μάτια τῆς, ξανάρε τοὸ ἀκίνητο

τὸ βλέμμα τῆς σὰ ψόφου ψοφῶ.
 Καὶ πηγάζει ἰκόνια μετὶ τῆς συντροφισσῆς
 τῆς νὰ κορυφῆται χέρι, νὰ πικρῶται τὸ
 πόδιον στὴ νερό, καὶ νὰ καλῆ τὸ κρινὲ τῆς
 στὸν ἥλιον τὴ τροχούδια τῆς ξακλουθοῦν
 νὰ κορυφῆται στὸν ἥλιον τὸν ὠρορφη καὶ
 τὸ λυπητερό, κλαίονταξ ἕνα θάνατο, περ-
 νῶνταξ ὡς τῆ καρδιὰ ὄλων κῦτῶν τῶν

κακόμοιρων ἀνθρώπων ποὺ ξεψυχῶνε
 πίσω ἀπὸν κορυφῆ ψοφῶ, χωρὶς, ἐλπὶ-
 δα, χωρὶς παρηγοριὰ, χωρὶς ἀνάπι-
 ψη, ἐνὼ καπῆδρα λάσων περνοῦν καὶ ξα-
 νηπερνοῦν ἀφῆνονταξ τίς κορυφῆς τῆς
 λευτεριῶ; στοὺς οὐρανοὺς τοὺς θουελλῶ-
 δικού; ἢ τοὺς γαλήνευς.

ΤΕΛΟΣ

Ο ΨΥΧΑΡΗΣ ΚΙ Η ΚΡΗΤΗ

Ἔχονταξ στὸ νοῦ τίς κατηγορίες τῶν ἀναγνωστῶ-
 νε μαξ γιὰ τῆ ῥιζοσπαστικότη τῆς «Ἀθηνᾶξ» σπῆ
 γλώσσα—κι ἂ μπορεῖ νὰ ποῦδῆ ῥιζοσπαστικότη γιὰ
 ἴσια κατεύθυνση—δημοσιεύουμε ἕνα γράμμα τοῦ Ψυχάρη,
 τοῦ δασκάλου μαξ καὶ σχολάρχου γιὰ νὰ δοῦν
 ἀπὸ πότες σκετίζεται μετὶ τὸ νοῦ μαξ τὸ ἀγαπημένο
 καὶ πότες γλυκὰ μαξ τὸ παινάει. Αὐτὸ τὸ γράμμα
 στάληκε στὸν Πρόεδρο τοῦ Γυμναστικοῦ Συλλόγου
 τοῦ Ρεθίμου ποὺ τὸν εἶχε κάμει ἐπίτιμο μέλος του.
 Στάληκε στίς 7 τοῦ Σταυροῦ στὰ 1900 καὶ δημο-
 σιεύτηκε στίς 15 τοῦ Σταυροῦ στὸ «Ἄστυ». Βασεῖς
 τὸ πέρνουμε ἀπὸ τὰ «Ῥόδα καὶ Μήλα» (τόμος Δ΄
 σελ. 40—45).

Ἄ δὲν ἀρκεστοῦνε σ' αὐτὸ οἱ κατηγορητῆς μαξ
 πάλι θάν τοὺς δημοσιεύουμε ἕνα ἄλλο γράμματάκι,
 πάλι—γιὰ τῆ Κρήτη—πάλι αὐτὸ τὸ δάκτυλο μαξ ποὺ
 μαξ ἀγαπάει καὶ τὸν ἀγαπῶμε.

ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

7 τοῦ Σταυροῦ, 1900.

Ἀξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Ἄρρησα πολὺ, ἄρρησα μετὶ τὸ πικραπύ-
 νω νὰ σᾶξ ἀποκριθῶ! Καὶ θὰ σᾶξ πῶ τὸ
 λόγο ἀπλὰ κ' εἰλικρινῶ. Ῥῆμαξ θεῖοιοξ;
 πῶξ θὰ με καταλάβετε, πῶξ δὲ θίπροοῦτετα
 μετὶ τὴν ἄρρητά μου, φτίνει νὰ ξέρετε τί θὰ
 πῆ Κρήτη γιὰ μένα. Σὴν εἶδα πῶξ ὁ Συλ-
 λογός σας με κίνει ἐπίτιμο μέλος του,
 δὲ χάρηκα μονάχα γιὰ τῆ τιμὴ τῆ μεγάλη,
 μὰ τόση πολὺ συγκινήθηκα, μοῦ τάρχηξε
 τόση κατάβχθα τὴν καρδιὰ, μοῦ ἤρθε σὰ
 χᾶδι τόση γλυκὴ σπῆν ψυχὴ νὰ με συλλο-
 γιστοῦνε σπῆν Κρήτη, ποὺ εἶπα μετὶ τὸ νοῦ
 μου: «Γράμμα δὲ σώνει. Σὲ γράμμα δὲ
 χωροῦνε ὅσα ἔχω νὰ πῶ, ἢ χωροῦνε ὅσα
 χρειάζονται. Πρέπει νὰ καθῆσω καὶ νὰ
 γράψω τίποτεξ ποὺ νὰ ξίξῃ, ποὺ νὰ μπορέ-
 σω κίολαξ νὰ τὸ δημοσιέψω, γιὰ νὰ τὸ μί-
 θουνε καὶ τᾶλλα τῆς Κρήτης τὴ παλληκί-
 ρια μετὶ τὸ πόθο καὶ μετὶ τῆ ληχτάρια, τῆ θυ-
 μᾶμαξ τὴν πατρίδα τους τὴν περὶφρημη, μετὶ
 τὴ καρδιὰ τὴν ἀγαπῶ!»

Βλέπετε ὅμοι; ἀξιότιμε κύριε Πρόεδ-
 ρε, πῶξ ἀντὶς νὰ σᾶξ κίνω κανένα ποιή-
 μα, ποὺ θὰ τὸ ἤθελα πολὺ, κόντεψε νὰ
 κίνω χωριατιά, ποὺ δὲν τὸ ἤθελα διόλου.
 Ἡ ἀλήθεια εἶναι ποὺ δὲν πρόφτασα. Εἶ-
 χα καὶ πολλῆς πολλῆς δουλειῆς, εἶδῶ καὶ
 τρεῖς μῆνες. Τῶρα μόνιξ μπορῶ λιγάκι
 κα ἀνταξένω. Θὰ μοῦ δώσετε λοιπὸν τὴν
 ἄδεια νὰ σᾶξ πῶ, ὡς εἶναι ἰκόνια καὶ σὲ

ἀπλὸ γράμμα, ὅσα κινεῖν ἄλλη φορὰ ἔσοδ
 προσπληθῆσω νὰ πῶ καλύτερα καὶ μετὶ λόγια
 πῶ πολλὰ, γιὰ τὴν Κρήτη τὴν καταπινο-
 μένη, ποὺ εἶδε τόση καὶ τόση, ποὺ σήμε-
 ρα πῶ ξαναζωντανέβει, ποὺ ἀρχίζει πῶ
 ζῶη κινουόρια, ποὺ θὰ ζῆ ἀπὸ τῶ καὶ ὀ-
 πρὸξ γιὰ τῆς κοινῆς πατρίδας τὴν καλὴ, ποὺ
 θὰ δοξαστῆ ἰκόνια περισσότερο πικρὰ ποὺ
 δοξάστηκε ἔσα μετὶ τῶρα.

Γιὰ βέβαιον νὰ τῶχετε πῶξ ἔτσι θὰ γίνῃ,
 γιὰτὶ χρέος μαξ ὄλονῶνε νὰ τὴ ποῦμα, πῶξ
 εἶναι τὸ Νησί σας διακίοντι σωπῶ τῆς Ῥω-
 μιότηνηξ. Πρώτη θάρρῶ ἢ Κρήτη, ἀπὸ
 πῆρνε οἱ Τούρκοι τὴν Εἰσόλη, ἀπὸ
 κτισκλαβώθηκε ἢ ἐλλῆδρα ὄλη καὶ παντοῦ
 μερὶα σώπαινε, ἢ Κρήτη ἀπὸ νὰ 1620
 ἔβγαλε φωνὴ γιὰ νὰ πῆ τὴν κόσμον πῶξ
 λευτεριῶ θέλει, λευτεριῶ δωψῆ, καὶ μέλι-
 τετα πῶξ μετὰ μέρα ἢ ἐλλῆδρα πρέπει νὰ
 γίνῃ βασίλειον καὶ βασίλειον μεγάλον. Ἔνας
 ποιητῆς σηκώθηκα νὰ τὴ πῆ τέτοιον λόγια
 καὶ τὰ εἶπε μετὰ θάρρῶς τόση πῶ πικρὰ, ποὺ
 ἔγραψε τοὺς στίχους του ἰταλικῶ, γιὰ νὰ
 τὰ διαδύτουνε ἀπὸ κ' οἱ Βενετζίνοι ποὺ
 κρατοῦσανε τότεξ τὴν Κρήτη! (1)

Τὸ ξέρετε ὅμοι; πῶξ δὲν κίνανε μονά-
 χα στίχους ἰταλικούξ οἱ ποιητῆδες, σὲ σὲ
 κέδνα τὰ χρόνια. Καὶ δὲ πάλι ἔρομαξ
 ποῦμα ἄλλη δόξα τῆς Κρήτης, ἄλλη τόση
 μεγάλη, γιὰτὶ καὶ σ' ἀπὸ τὴ σπῆρνη πρώτη.
 Στὴν Κρήτη, στὰ 1600, ἰπῆνω κίτω,
 ἔτοξ καὶ κινεῖν πεκαπενταριῶ χρόνια πῶ
 ἰργῆ, γράφηκε πρώτη φορὰ ἢ γλώσσα μαξ
 ἢ δημοτικῆ, ὅπωξ τῆ μελοῦμα καὶ σήμεριξ
 ἰκόνια, μετὶ τὴν ἔδρα γραμματικῆ, μετὶ τὸ
 ἔδρα λεχτικῶ, μόνιξ μετὶ τὸν τρεῖς ἔδρα
 σπουδῆς ποὺ ἢ κοινῆ γλώσσα δὲν τοῦ; ἔχει,
 σὴν τῆ γενικῆ τῆ ἀντὶς τῆς, κα ἄλλα μερι-
 κὰ τέτοιον. Μὲ δὲν εἶναι καὶ νῆπορῆτη κα-
 νένασ ποὺ ἔγινε σπῆν Κρήτη ἀπὸ, προτοῦ
 νὰ γίνῃ ἄλλοδ. Ἀμα ἢ πρώτη φωνὴ ἰ-
 κούστηκε ποὺ γῶρεθε λευτεριῶ, ἰκούστηκε
 τὴν ἔδρα ὄρα κα ἄλλη φωνὴ ποὺ μελοῦσε
 τῆ μετρητικῆ λαλιῶ, τῆ γλώσσα τὴν ἐθνικῆ.
 Γιαῖς ταῖριξ πῶξ καὶ τὰ ἔδρα, ἕνα πῶμα
 εἶναι κ' οἱ δυὸ οἱ πατριωτισμοί, ὁ πατρι-
 ωτισμοξ ποὺ θέλει Ῥωμαίικη τῆ γλώσσα
 κα ὁ πατριωτισμοξ ποὺ θέλει τῆ γῶμαξ του
 Ῥωμαίικον, κ' ἔτσι βρεθῆκαξ ἀμέσωξ σπῆν
 Κρήτη δυὸ ποιητῆδες, ὁ ἕνας γιὰ νὰ γορέ-
 ψῃ νὰ κίμη λευτερο τὸ γῶμα, ὁ ἄλλοξ
 λευτερο τῆ γλώσσα, μαξ κ' οἱ δυὸ τους
 λευτερο τὴν ψυχῆ.

Βλέπετε λοιπὸν πῶξ εἶναι ὄλο ποιήση
 τὸ Νησί σας τὸ ζηλημένο. Πολὺ φρόνιμα
 τὸ στοχαστῆκατε καὶ κάματε γυμναστικῶ
 Σύλλογο. Μὲ τῆ γυμναστικῆ τὸ κορυμῆ

1) Κοίτ. Σάβα, Κρητικὸν Ἰθάτρον
 σελ. μ', κα ἀκόλ.

δυναμώνει, γίνεται παλληκάρει ό ΕΚΡΗΤΙ-
κος, αφού στην παλληκάρει του χρωστέ
την ύπαρξή του, κ' είναι πάντα κληρ προά-
μα και να τή θυμάται και να μείνη παλλη-
κάρει, γιατί μη σ'α μέλη και πάντα χρωσι-
ζεται παλληκάρει. Μά να μ'ην αποξεί-
σασυμε πιστέ; τή μητρική μας γλώσσα, για-
τί μ' άφτήνε δυναμώνει ό νοός. Ηλέπει
πιά τώρα και χρωτέ τήν παραμικρή διαστα-
ξία, πρέπει να τ'επαρμετήσασυμε μαζί και
καλή τή αλέφρα έκείνε τή σωστήατα,
πιά τή σωστήατα και πιά τή ακολουθούνα
μάλιστα και σή κερτεξ ακόμη χυρώπου με
θέληση καλή, με καλή προαίρεση, δίχως
όμως να θύνα, με για να μακροβήσασυμε
την αλήθεια, δίχως και να μπορέσασυμε να
θύνα, γιατί άργά τή θέλει κανείς άφτά,
ποιά είναι τή σωστή, ποιά είναι τή φρόνι-
μο, ποιά προαίμενε από μ'ας ό καθορτή
πατριωτισμός. Ηλέπει να τ'ελλάξασυμε όλα
άπό πάνω με κάτω. Και θά γίνη, για-
τί άδύνατο να μ'η γίνη.

Η καθαρόβουσα είναι τή παιδί τής
σκληραξ και τίποτε άλλο. Άφτό να τή
χωμε στο νοό μας και να τή ξέρουμε. Η
μόνη γνήσια κέρη τής άρχαίας, τή μόνο
της αλήθινη παιδί, είναι ή δημοτική, και
δέν ύπάρχει σήμερα στην κέρση γλωσσολό-
γος, δέν ύπάρχει σοφός με κέρσιαν ά-
ξία—είπα σοφός, όρε όμο—σοφός ής—πιά
να μπορέση, με πιά μήτε κέρη να τή πε-
ράση από τή νοό να ποδέξη τή έναντί, δη-
λαδή νήρθη και να ποδέξη πώς ή καθαρέ-
βουσα δέν είναι γλώσσα κλεμμένη από τή
θεόλα, άκανόνιστη γλώσσα, γλώσσα με χέ-
λιες γραμματικές πιά γραμματική δέν έ-
χει, άντικατεμένη γλώσσα μ' ένα σωρ άν-
τίθετος τόπος και αντίθετος λέξες, και
πώς ή δημοτική μας δέν είναι ή αλήθεστη
συνέχεια τής άρχαίας. Η ή δημοτική θέλει
ή επιστήμη, ή ποιήση άφτήνε θέλει, άφτή-
νε θέλει ή τέχνη, άφτήνε θέλει κ' ή καρ-
διά. Ηνα έθνος πιά ντρέπεται τή μητρική
τή λαλό του, έθνος δέν είναι. Εθ π'η πώς
δέν έμαθε ακόμη τί ξέρει. Μιτ' φουά κ'
έναν κέρη, για να δειξασυμε τή πώς κί-
τήσασυμε οι σημερνοί Έλληνες από τούς
άρχαίους, ήρθανε μερικοί δασκάλει και
φτείσασυμε από γλώσσα, πιά με τή σωστή
τους τή νομίσασυμε πώς έμοιαζε με τήν
άρχαία, και πιά, για όποιονε ξέρει, με-

λέσασυμε και άγίπησε τή χρωτέ τ έλληναί,
είνε κίθως όχι μόνο από τήν πρώτη λέ-
ξη, με και από τήν πρώτη συλλαβή έτα με
τή στεροή. Κ' έτσι κερτάρων ένα π'ημα
μονάχη, δηλαδή πιά χαλάσασυμε και τήν
άρχαία, πιά κοντέσασυμε να χαλάσασυμε και
τήν αλήθεστη γλώσσα τού λαού, τή γλώ-
σα πιά τή σπουδίσασυμε, κερτάρων και
κί τή φωνήσασυμε πώς άφτή ξήττερα μες
φνερόνει συγγένεια στενή με τήν άρχαία.

Αν τή θέλει, πιά τότε; άφτό πιά τή
λέω οι δασκάλει, πιά θά φτείσασυμε με
γλώσσα τεχνητή, πιά τήν έχουνα φτείσασυ-
νη, πρέπει να τή σαρνολέμε, από τή χρω-
να τής σκληραξ, γιατί νοιώθασυμε κέρσιαν
ινύχη να τούς κερτάρων οι ξένοι, να
μ'ην τήχη και ύπάρξασυμε πώς ξήπασε ή
Έλληναί, και για να τ'εποδέξασυμε, στο-
λίσασυμε τή γλώσσα με φτείσασυμε έθνενα,
μ'ην κερτάρωντας ακόμη ποιά είναι ή
αλήθινη.

Απ' άφτή ή ΕΚΡΗΤΗ δέν ξέρει. Η ΕΚΡΗ-
τη άρχαία μες έδειξε τή δόξα τή σω-
στό, ή ΕΚΡΗΤΗ κόντασε από τή τότε να μες
δύλλη έθνενα φιλολογία. Είναι κέρως τής
άνα κέρως άφτό, να έκακιστήση.

Ένα έθνος πιά θέλει, πιά νοιώθει τή
ξέρει, πιά είναι ανεξάρτητο έθνος, με
τήν ψυχή του, με τή νοό του, με τήν παλ-
ληκάρει του και με τή γλώσσα του μιλά,
σ' θέλει νήκουιτή, κ' είναι γλώσσα πιά
κόμοι, ότν ξέρει τή έθνος να τή μιλή-
ση, άμέσως τήν κέρει, και θέλοντας μ'η
θέλοντας τήν κερτάρων κέρη και τή σέ-
βεται.

Και γώ από μακρής τώρα πιά γράφω,
τ'εκαρτώνω, τ'εβήσασυμε τή Νησί σας
και τ'εκαπώ. Έκπίζω κέρη μέρα όλως
πιά να σ'α κερτάρων και από πιά κόν-
τά. Σκοπός μου νήρθω στην ΕΚΡΗΤΗ να
κέρησω δού τ'εξ μήνες, και πιστέσω σ'έ-
να δού χρόνια να τή κερτάρων. Καρά μου
θ' είναι, κέρη μεγάλη, να κερτάρων τή
λέφτερο χέρη τή κερτάρων, να δώ τή Σύλ-
λογό σας, πιά καθώς έπασυμε, άφού είναι
για να δέξη παλληκάρει, είναι και για
να παλληκάρω τή δημοτική, κ' έτσι να
μιλήσασυμε όλοι μαζί τή γλώσσα τής λε-
φτερας.

Πρόθυμος σας και πάντα δικός σας

WILLIAM GAINE

Ο ΑΣΡΑΤΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΤΗΣ

Μεταφράση Πάνου 'Ηοιδανού
(συνέχεια από τή προηγούμενο)

"όσοφει, και με έκπληξη άρχίσε
ν' άτενίξη από κοντά τήν εικόνα
πιά τή χέρη του είχε κάμει. "Υστερα
άκούμπασε πίσω, σαρμαζέοντας τή
στόμα του λές και τή σφύριζε. Μά
κάνενας ήχος δέν ήγηκε.

Σηκόθηκε, άναψε καινούριο τσι-
γάρο—άν κ' ακόμη κερτάρων τή
πρώτο, μισοκαπνισμένο, άνάμεσα
στά δάχτυλα του—και πήγε στην
ντοιλάπα άπ' όλου έβγαλε με άπο-
τίλια παλής βραχίς και ένα ποτη-
ράκι, "Ηπασε, πέταξε και τή δού
τσιγάρα έξ' άπ' τή παράθυρο, και
ξαναγέρτισε μπροστά τή ταμπλώ του,
μέσα σε με ά καινούρια περίοδο
προσεχικής έξέστασης.

Τέλος ίσως τή βράχη του κ'
είπε μεγαλόφωνα: «Δέν είναι δικό
μου έργο. Διαφέρει τόσο από ένα
δικό μου έργο' όσο Ένας Ροθύμπος
άπό ένα Ρεμπράντ Είναι κα-

λό. Μάλιστα πιά καλό. "Όστόσο,
δέν είναι δικό μου».

"Ένας καλός σχεδιαστής, ύπο-
γράφει τή έργο του σε κάθε γραμμή
πιά κάνει. Μιτ' τέτοια ύπογραφή
μπορεί να πλαστογραφηθή, όπως
κάθε τι άλλο, και είναι δυνατόν να
έκλάβη κανείς με τέτοια πλαστο-
γραφία για άθνενακήση, άκοιώς
όπως μπορεί και σεις να έκλάβετε
τήν πλαστογραφημένη σας ύπογραφή
για τή γνήσια.

"Ας ύποθέσασυμε όμως πώς κά-
ποιος έβαλε τήν ύπογραφή σας κατ'
άπ' τή δική του γράφιμο. Θ' άμφι-
βάλλατε, κέρη για με ά στιγμή;

ΑΘΗΝΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΦΛΟΛΟΓ.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

Εσωτερικού Έτηρία Δραχμές 25

Εξωτερικού Άμεσων Δολ. 15

Εξωτερικού Άμεσων Δολ. 2

Δοσίων Χωρών Γαλλικά Φράγγα 15

Εξάμηνοι ἀναλόγως

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται. Ἔργα ποῦ θίγουν πρόσωπα δὲ δημοσιεύονται.

Ὅποιος θέλει νὰ γράφῃ μὲ ψευδώνυμον ὀφείλει νὰ μᾶς τὸ δηλώσῃ, πληρωνοντας τὸ ὄρ. γὰρ τὴν ἔγκριστή του.

Κι' ὁ Μεντόζα δὲν ἀμφιβάλλει. Τὸ ἔργο ποῦ τὰ χεῖρα τὸν εἶχαν κάμει δὲν ἦταν δικό του, ἀλλὰ κάποιου ἄλλου.

Καλὰ, καὶ τίνος λοιπόν; Τὸ γεγονός ἦταν τόσο ἀγχορικό, ποῦ δὲ μπορούσε νὰ τὸ σκεφθῇ. «Μπᾶ!» εἶπε «γιατί νὰ πηῆγῃ τὸ κότι μου ἔτσι; Μπρός, τὴ δουλειὰ σμας. Λοιπόν; θὰ σχεδιάσω ἓνα κακαοπίστη».

Ἔδραλε τὸ χαρτί, ἔβλεπ' ἓνα ἄλλο, μάζεψε ὅλη του τὴν ἀποφασιστικότητα κι' ἄρχισε.

Ἐνα λεπτὸ ἀργότερα σταμάτησε μὲ μιὰ μικρὴ κραυγὴ θυμοῦ. Ζωγράφισε τὸ πρόσωπο τοῦ ἴδιου νέου. Εἶχε κίονα κάμει τὰ μαῦρα θαουλά μᾶτις, τὴ μικρονὰ μύτη, καὶ τὸ μουστάκι. Κι' ἦσαν οἱ ἴδιες γραμμές.

Πῆδηξ' ἀπάνω κι' ἄρχισε νὰ δηματίξῃ πάνω καὶ κάτω στὸ δωμάτιο.

Κεῖνη τὴ στιγμὴ ἡ θύρα ἀνοίξε, καὶ φάνηκε ἡ σπιτονοικοκυρὰ του. Εἶχεν ἔρθει νὰ πάρῃ τὸ δίσκο τοῦ καφέ.

Ὁ Μεντόζα ἦταν τόσο ταραγμένος ποῦ μόλις κατάλαβε τὴν εἰσοδοτὴς, ἂν κι' ἦταν συνειθισμένος νὰ τὴν περιποιεῖται μὲ μεγάλο σεβασμό.

Ἐνα ἐπιρῶνιμα ἔτυρε τὰ μᾶτια του πρὸς τὴν Κυρία «Ἄλλεν. Σκεκώταν διπλά στὸ τραπέζι κοιτάζοντας τὸ χαρτί καὶ τὸν ἀνεξήγητο κείνο νέο μὲ τὰ μαῦρα μαλλιά.

(Ἀκλουθᾷ)

ΣΚΕΨΕΙΣ

ΩΜΟΡΦΙΑ

Ὁμορφιά! Ναι, ὠμορφιά!

«Ἄς πισωχωρεῖ ἡ δύναμη, τὸ χρῆμα, ἡ λογικὴ, ἡ τάξη, ὁ νοῦς, τὰ νηῆτα! Ὁμορφιά!

Νὰ τι διαφερτεῖται τὴ ζωῆμας: ἡ ὠμορφιά! Σιμορπιτρα τῆς χαρᾶς, μὰ καὶ τοῦ πόνου σὰ κάθε ἀνθρώπινη ἐνέργεια! Ὁμορφιά: νὰ τι ποθεῖ κάθε ὠραιόπαθη ψυχῆ. Νὰ τι νοιώθει καθέννας, νὰ τι μᾶς δείχνει κάθε τι γύρω μα; Ὁμορφιά! Δημιουργήτρα τῶν μεγάλων. Θεὰ ἀψηλὴ, σεβαστὴ! Ἡ πάναγνη Ὁμορφιά. Ὁ νοῦς θαυπώνεται κλειδώντας τὴν ἔννοια αὐτὴ τῆς καρδιάς οἱ χιτῆποι πληθαίνουν σὰν ἀντικρύσουν τὸ ὠραῖο. Ὁμορφιά! Μπροστὰ σὲ μιὰ ἀνατολὴ, σ' ἓνα ἡλιόγευμα, σ' ἓνα σούρουπο, σ' ἓνα σύμ, πλεγμα, σ' ἓνα πρόσωπο σ' ἓνα σῶμα, σ' ἓνα ἀνθάκι... Σὲ κάθε ὠραῖο!

Μπροστὰ σ' αὐτὰ ἡ καρδιά δὲ μπορεί ν' ἀναισθητήσῃ. Ὁμορφιά λοιπόν! Μ' αὐτὴ μπορεί κανεὶς νὰ θρέψῃ τὴ ψυχὴ του γιατί κάθε ψυχὴ ζητάει τὸ ὠμορφο. Μπροστὰ σ' ἓνα κοπάδι πρόβατα ὀλόασπρα σὰ καὶ μπροστὰ σ' ἓνα γκρεμὸ, μπροστὰ σ' ἓνα θῦνι ἀργονκύλιστο, σὰ καὶ μπροστὰ σὲ κάθε ἄλλη Ὁμορφιά τῆς φύσης σκιροτῶ με. Πολλὲς φορὲς ξεφωνοῦμε θαυμάζοντας, καὶ κειὰ τὰ ξεφωνητὰ τὰ θαυμαστικὰ δὲ μπορεί παρὰ νᾶναι ξεδηλώματα μιᾶς ἐσώτερης χαρᾶς. Ναι, ἐσώτερης, ψυχικῆς γιατί κάθε ψυχὴ εἶναι ὠραιόπαθη. Ὁμορφιά λοιπόν. Τὸ ἀψηλὸ τ' ἀληθινὸ αὐτὸ φυσικὸ τραγοῦδι ἄς τὸ χαροῦμε! Ὁμορφιά! Δημιουργησώμενη χαρὰ χωρὶς νᾶχω με ἀνάγκη νὸ τὴ δημιουργήσωμε. Δὲν ἔχομε παρὰ ν' ἀνοίξωμε διὰ πλατες τὶς πόρτες τῆς ψυχῆς μας καὶ κείνη θὰ χαρῆ, εἶναι κάθε ψυχὴ ὠραιόφιλη. Τῆς ἀρέσει ἡ ὠμορφιά. Ὅπου τὴ συντύχει. Ὁμορφιά λοιπόν,

ναὶ ὠμορφιά! Ἄς ἀφίσουμε λεύτερη τὴ ψυχῆ, κι' ἄς τὴ χαρῆ. Τὴ βροίχνει κανεὶς τόσο εὔκολα αὐτὴ τὴ χαρὰ, ἄμα μάθη νὰ τὴν νοιώθῃ. ΦΙΦΗ ΜΟΙΡΟΛΑΤΡΗ

ΠΕΡΘΕΜΙΩΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Περάσαν ἀπὸ τὴ πόλη μας τὰ φοιτητάκια. Ζωηρά—ζωηρά. Γυρίζοντας ἀπ' τὸ Κάστιρο ποῦχαν πᾶει. Πῆγαν καὶ σ' Ἄγκάδι. Κάπως ζωήρεψε ἡ κίνηση τῆς πόλης μας—Μαζὺ τους κι' ἀρκετοὶ δημοιογράφοι τῶ Χανιώτικω ἐφημερίδω. Ὅλοι αὐτοὶ ἀποτελοῦνε ἓνα σύλλογο μ' ἄληθινὰ ψηλὸ σκοπὸ. Ἀξίζουσι τὰ συγχαρητήρια τοῦ καθένα. Καὶ τοὺς συγχαίρομε μεις μ' ὅλη μας τὴ καρδιά.

Οἱ Ρεθεμιώτες μὲ τὸ φεγγάρι κινήθηκαν λίγο τὸ βροῖδ' ἀπὸ τὶς ἐννήκι' ὕστερα λεμε—. Δὲν τ' ἀφήσαν νὰ περάσῃ σὰν ἄλλοτες. Εἶναι κι' ὁ καιρὸς ποῦ μοποδίξει νὰ μείνῃ κανεὶς στὸ σπῆτι του τὸ βροῖδ'. Ὑστερα κείνη ἡ προκυμαῖα, ἡ θάλασσα Πῶς νὰ μὴν τ' ἀγαπᾷει κανεὶς τὸ Ρεθυμνίκι μας; Εἶναι τόσο ὠμορφο κάθε νυχτιά. Κι' ἡ θάλασσα γυαλί. Ἐλευστικὴ ἡ βαρκίδα, δυσπρόσιτη ὄμως. Δὲν τὴν ἀπολαύσαμε μετ'... μὰ οὔτε κι' ἄλλοι.

Ἡ φιλολογικὴ κίνηση στὴ πόλη μας. Καὶ πολλὴ μάλιστα.

Ἐτσι ποῦ πολιτικὴ ἐφημερίδα μεταβλήθηκε σὲ φιλολογικὴ. Ἡ «Δημοκρατία». Καὶ δημοσιεύει κι' ὄλας ἓνα ἱομάντζο τοῦ Νίκου τοῦ Μιράντα.— Τὰ «Ρεθεμιώτικα δειλινά». Μᾶς προαναγγέλει ὁ συγγραφέας τους πὸς θὰ κάμουν κρότο. Ἄς πιστέψουμε τὴ πομπώδη ἀναγγελία.

Ζέστες τὶς τελευταῖες τὶς μέρες! Ζέστες καὶ σκόνη. Δυάνων οἱ Ρεθεμιώτες καὶ μαζὺ μ' αὐτοὺς καὶ μεις. Ζέστη λοιπόν κι' ἀναφυητικὰ ποῦναι; Ἄν ἔλειπε δὲ κι' ὁ περίπατος κάτω στὴν ἀκρογιαλιά δὲ ξέρω τι θὰ γινώμαστε.

Ἡ Γιωρβασίνης γυρίζοντας ἀπὸ τὸ ταξεῖδι του πλοῦτισε τὸ μαγαζὶ του μὲ ὄ, τι θέλετε. Φτάνει νᾶναι βιβλιοχαρτοπωλικὸ εἶδος. Βιβλία πρὸ πανιὸς ἀφτονα. Διδαχτικά, μυθιστορημα-

τα, λεξιμιά, φιλοσοφικά...κάθε τι. Και τιμές φτηνές, πύμφτηνες. Έμεις πήραμε ένα κομμάτι πέννες για 6 δραχμές και δε μπορούσαμε γι' κρατηθούμε: «Μωρέ φτηνία» είπαμε!

«Οι συνδρομές της «Αθηνάς» καθυστερούνται ακόμα από πολλούς και λυγούμαστε πολύ που θα βρεθούμε στη δύσκολη θέση ή νιν τους στείλωμε να κίνουν καλή με τον Ειρηνοδίκη ή να διακόψουμε την αποστολή του φύλλου.

Τό 18ο φύλλο διεκπεριώθηκε με βία κι' έτσι είναι πιθανόν οι ερασιώτες συνδρομητές μας να παραπονούνται μερικοί πώς δεν έλαβαν. Γι' αυτό παρακαλούμε κίνους που δεν έλαβαν—κι' θάνα πέντε ή δεξη—να μās τό γνωρίσουν και θα τους σταλή άμύτω τό φύλλο.

«Αυτόσο μετς ζητούμε συγγνώμη γιά την άταξία. Είναι δέ και όλοι αύτοι έν είζει με τό ζήτημα της πληρωμής ώστε μεγαλώνει ή φταιζιά μας.

ΠΡΟΣΚΥΡΝΗΤΕΣ

Βλαστάρια της άντροθέφτρας της Κρήτης μας, βλαστάρια του ήρωϊκού νηιοῦ, της ιδιαίτερης της πατρίδας μας. Φοιτητές της Κρήτης και Σπουδαστές. Άύτοι είναι οί επισκέφτες μας. Με τη ψυχή γιομάτη από τον πατριωτισμό, τον πατριωτισμό τον ήμερο τό γαλήμιο που δέν άρχινά μ' ένα «ζήτω» και δε τελειώνει με μιά τουφεκιά. Με τό πατριωτισμό που καταλήγει σ' ένα προσκύνημα! Και τό προσκύνημα αυτό χαράσσει ύστερονά στίς ψυχές κάτι τι. Κάτι τι άνεξάλειπτο άσβυστο... μιά άγάπη Κι' είν ή άγάπη της Πατρίδας. Ένας θαμνασμός, μιά λατρεία. Με τέτοιο ένθουσιώδη πατριωτισμό, τραβηγμένοι από τις χαμόσερτες τις άσβολίες ξεμνήσαν οί φοιτητές τώ Χανιω, πήραν τους Ρεθεμιώτες πήγαν στο Κάστρο. Κι' άπό τό Κάστρο στη Κνωσό. Στο προσκύνημα ενός περσμένου πολιτισμού... Λ' ένα μνημόσυνο

—άλλο προσκύνημα. Στο ψηλό σωρό τώ φοιτητικώ κεικάλω, στον ιδεώδη τύμβο τον όρθωστεμένο από την ήρωϊκή πλήρωση της μεγάλης Ίδέας, γονατίσαν εύλαβικοί προσκύνητες του άγνωστου πληρώματος του μεγάλου κατήκοντος.

Γυρίσαν στη πύλη μας. Για να πάνε στο άλλο τό προσκύνημα. Στ' Άρχάδι! Αύτός ό δρόμος τώ φτηντώ μας. Μιά ιδέα. Ένα κεικάλον. Ένας ψηλός σκοπός, π' αξίζει να προσεχτή, να θαρυνθή. «Έχομε παληό πολιτισμό έχομε και προοδευτική και παραδειγμα, έχομε τον άμορφο ούρανό και τό καλό

κλίμα» μās έλεγε τώρα και μερικές μέρες ό σοφός καθηγητής κ. Χατζιδάκης στην αίθουσα του Λυκείου. Έμεις με τη σειρά μας μπορούμε να πούμε πώς κι' ή νεολαία ή σημερινή δε μένει άδιάφορη σ' αυτά. Τόχει κάπως άποδείξει. Με τη πελοίθηση πώς σε κάθε ευκαιρία ό Κρητικός νέος μπορεί να δείξη τό πλάτος της ώραιίας του ψυχής κλεισόμε αυτό τό σημείωμα συνοδεύοντας το μ' ένα εγκάρδιο σφιξιμο τώ χειρι τώ Κρητώ φοιτητώ και σπουδαστώ.

13-9-1924

Π. Γ. Π.

ΑΝΕΜΩΝΕΣ

Τό είδες τό καράφι που τό δέννει
ό άγριος ό σίφουνας; Δέν τόδες.
Είδες τό φυλλαράκι που τό σέρνει
τό μνιασμένο άέρι; Δέν τόδες.

Γύρα και κόττα! Νά με έμένα
να τό καράφι, να τό φυλλαράκι!
νά με τό έρμαίο—μá ω'ιμένα! —
σπλαχνικό δέν άπλώνεται χεράκι

Σπλαχνίσου με έσύ, γλυκειά,
είν' ή σπλαχνιά ή μόνη που με σώνει
--είν' ένα χέρι—τό έέρεις;—όντας βαρειά

λυγάζει τ' άγριόλογο την άνεμώνη
σπλαχνικό της όρθωστένει τό κεφάλι—
χέρι ή σπλαχνιά και γώ άνεμώνη άλλη.
13—9—1924

Π.

ΤΗΣ ΛΕΩ

Της λέω: μή χείρεσαι, καλέ
π' άνάψαμε καμίνι
στα σωθικά και μυστικό
νομίζεις πώς θα μείνη

«Όπου φωτιά άνάβεται
— και ρώτα να σοῦ ποδνε |—
και τή φωτιά να μήν ιδούν
κάποιο κεικνέ θα δοῦνε.

Γ. Γεωρβασάκης

ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΣΤΟΥ ΓΕΩΡΒΑΣΑΚΙ

ΑΘΗΝΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ 19ΟΥ ΦΥΛΛΟΥ

(19—9—1924)

ΣΤΑΧΤΕΣ

Σβυστῆς οἱ πεθυμιῆς, οἱ ὄριοι οἱ πόθοι.
Τὸν ἀναρχο σαλεύει δρόμο τὸ καρᾶβι
τῆς ζήσης, τὸν ἀτέλευτο, καὶ πάντα γυροκλώθει
δίχως τοὺς πόθους, τίς πεθύμιες ἢ ψυχὴ ν' ἀνάβη.

Ἀνέλιδο· τί σβύσαν οἱ πλάστρες οἱ φωτιῆς
τῆς μέσαθε ζωῆς τὰ φίλα ἀναθρεφτάρια
κι' εἶν' στάχτη ἢ ζωὴ δίχως πεθυμιῆς,
στάχτη κρυγιὰ ἀπὸ ξερὰ χορτάρια.

Ἰνόςκημη—λῆς εἶν' κλωστῆς— ἢ στάχτη
δέρνεται, βαρύνεται ἀπ' τὸ κρύο ἀέρι
—εἶν' ἢ ζωὴ ὄντας οἱ πεθύμιες φράχτη

δὲ στένουν στὴ ντραμουντάνα ποὺ τὴ φέρει.
Πεθύμιες λοιπὸ μ' ἀγάπες, μ' ἔ' ὄτους ἄς γεννοῦμε
γλυκειὰ—τότες μόνο! —τῆ ζήση θὰ χαροῦμε.
3—9—1924

ΣΑ ΝΑ ΛΕΣ

Ἐσοῦ στὴ μαύρη μπόρα τοῦ κυμάτου
ὁ σίφουνας καὶ τὰ νερά ἀναθεύει
κι' ὁ γλᾶρος σὰ νὰ παίξει, νὰ χαϊδεύῃ
τὸ γαλανὸ ἀφρὸ μὲ τὰ φτερά του

Καλὸ πουλί, ποὺ σ' ὄρισεν ἢ μοῖρα
γαλανὸ καὶ γοργὸ μέσα στὴ μπόρα
τὴ χαρὰ νὰ ζητᾶς στὴ μαυροφόρα
τὴν ἀπέραντη τὴ νεροπλημμύρα.

Σὰ νὰ λῆς στὸ νοῦ: Σκύψε καὶ φάξε
στῆς καρδιάς τὴν ἀπέραντη μαυρίλα
κι' ἔνα πουλί μέσα σὲ κείνην κρᾶξ

Κι' ἀδύνατο, ὁ Πόνος εἶν' κουρτσάμος
μὰ κάποια χαρὰ κρυμμένη, κάποια ἐλπίδα
λευκὸς θὰ φτερουγίσῃ μπροστὰ γλᾶρος.

Γ. Γεωργασάκης

ΤΟ ΠΑΛΑΤΙ

Στῆς θάλασσας ἀπάνω τὰ νερά
ἕνας τεχνίτης μὲ μυαλὸ καὶ γνώση
μεγάλου ἀγῶνα εἶχε μιά φορὰ
παλάτι ἔακουστὸ νὰ θεμελιώσῃ

Ἐρριξε πέτρες, μάρμαρα, βουνά·
ρίζωνε βράχος φοβερὸς στὸν πάτο.
Ὁ βράχος ἀνεβαινεῖ: νὰ
ποὺ δγαίνει καὶ παλάτι ἀπὸ κάτω.

Ἔτσι καὶ σὺ μ' ὄλη τὴ τρικυμιὰ
οὐὰ θάθια τῆς ψυχῆς μας νὰ ριζώσῃς.
Στὴ γλώσσα τοῦ λαοῦ ποὺ εἶναι μιὰ,
παλάτι φοβερὸ νὰ θεμελιώσῃς.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΣΤΟΝ ΠΕΖΟ

ΣΕ ΚΑΠΟΙΑ

Μάζεψα σήμερα ῥόδα. Ῥόδα πολλά. Κι' οἱ
τσίτες τοὺς ματώσαν τὰ χέρια μου. Κοκκινῆσαν
περσότερο τὰ βελουδένια τὰ πέταλα ἀπ' τᾶλικο
αἷμα τῆς καρδιάς μου, Ζωηρέψαν σὰν τᾶπιασα
νοιώθοντας τὴ λαχτάρα μου νὰ σι' ἀπιθώσω εὐ-
λαβικὰ στὰ πόδια σου. Δυστυχία μου! Μαραθῆ-
καν ὕστερα σὰ θυμῆθηκα πὼς εἶσαι μακρυνά. Ἢ

θάλασσα, ποὺ μέσα της τὰ σκόρπια, ἄς σοῦ τὰ
φέρῃ. Θὰ σοῦ φέρῃ κι' ἕνα κομμάτι ἀπ' τὴ
καρδιά μου.

Σ' εἶδα καὶ κοιμόσουνα. Ἦσουν τόσο ὁ-
μορφή, τόσο ὁμορφή μέσα στὰ μαλακὰ τὰ πού-
πουλα. Κεῖνες οἱ κοκκινόχρωμες οἱ ὁμορφιῆς
ἀφειδώλευτα ἀπλωμένες, στὸ χνουδάτο τὸ κρᾶσω-
πο σου! Ὡ πόσο εἶσουν ὁμορφή. Κι' ὁμως
κᾶτι ἔλειπε. Δυὸ ἀστέρια ἀπ' τὴ σκοτεινιὰ τῶ
μαλλιώ σου. Τὰ μάτια σου. Τὰ φίλησα καὶ τᾶνοι-
ῆς.

GOEUR CONTRIT